

מלוך יקירין ויהושים נפלאים מלוך
מדרשות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הֵיאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרֵיִתָּא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

המהנה את הצדיק מנכסיו זוכה לסיוע ממנו

חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה.

כאשר מסייע לצדיק זוכה להתקשרות עמו וע"י זה מסייע לו הצדיק במידה טובה המרובה ומגביה אותו אליו להיטיב עמו, על דרך שאמרו חז"ל (סוטה לה). הארון נושא את נושאי, ופירש הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב ע"ה, לרמוז בא שהצדיק מגביה ונושא את הנושאים והמסייעים אותו, להשפיע עליהם השפעות טובות ולהציל אותם מכל צרה וצוקה, 'כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף' (דברים לב יא). ובכלל הסיוע, אינו רק השפעות טובות בגשמיות ורוחניות, אלא ביד הצדיק לרוממו מטיבעתו בחומר הגשמיות, וגם אם אדם חטא והרשיע הרבה עדיין ביד הצדיק לסייע לו להצילו מרדת שחת ולהשיבו בתשובה שלימה.

ומעין זה בתולדות יעקב יוסף (נשא ד"ה בפסוק וכל תרומה): והנה מצינו כי נושאי הארון היה הארון נושא את נושאי וכו', והנה יש בחינה זו בעבר ועתיד, כי המוני עם המחזיקים ידי תלמידי חכמים הם נקראים נושאי הארון, אמנם באמת ארון נושא נושאי להעלות אותן לדבקו בו יתברך, זהו מצוה 'ובו תדבק' (דברים י כ).

***

בספר מאמר קדישין (יח: ד"ה ויאמר מלך) הביא בשם הדברי חיים מצאנז ע"ה: הנה לכאורה דבר הפלא ופלא הוא מה שהצדיקים יצטרכו ליקח נדבות מאחרים לפרנסתם, הלא המה יכולים להתפרנס בזרוע מאביהן שבשמים, כי כל העולם ניזונים בזכותם (ברכות יז:), ובשבילם נברא העולם (שם ו:). ואמר תירוץ על זה אדמו"ר הקדוש רבינו אלימלך זלה"ה, כי לכן נסתבב כן מעילת כל העילות וסיבת כל הסיבות הבורא יתברך שמו, כדי שיהיה להם התקרבות על ידי זה אצל הצדיקים לתקן נפש רוח נשמה שלהם על ידי השייכות שיש להם עם הצדיקים על ידי המעות שנותנים להם.

ולפעמים באים להצדיק לבקש ממנו איזה טובה בעניני גשמיות לבד, והצדיק רואה בשורש נשמה שהם צריכין תיקון בנפש רוח נשמה, ולאשר אינם נותנים אל לבם לתקן, לכן שולח להם הבורא יתברך שמו סיבה בעניני גשמיות שיצטרכו לבוא לפני הצדיק לבקש אותו להתפלל עליהם ונותנים לו מעות בעד זה, והצדיק עושה להם טובה בנשמה.

פשוטי העם לצדיקי הדור, כי פשוטי העם אין להם לב להבין איך לעבוד ה' באמת, ואיך לעשות כל מעשיהם בבהירות, שיאירו כל מעשיהם לה'. רק על ידי שמתחברים עצמם לצדיקי הדור, והם מעוררים לבבם בהתלהבות על ידי דבריהם הקדושים, ואז יבינו איך לעבוד ה' באמת. וצדיק הדור אשר כל עבודותיו הם בהירים ומאירים בכל העולמות, על כן בהתחברותם אליו מאיר גם בנשמות ישראל שיאירו מעשיהם גם כן, ויעלו ריח ניחוח לה' כבשמים.

ואכן כבר בגמרא מצינו שהדרך להגיע לדביקות בה' היא ע"י שמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, כמו שאמרו במסכת כתובות (קיא:): 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום' (דברים ד ד), וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב (שם פסוק כד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלה', אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתֶם זָהָב וְכֶסֶף וְנִחֻשֶׁת (כה, ג). דרש האוהב ישראל ע"ה (תרומה ד"ה או י"ל) שבא ורומז אל הצדיקים שיאותו לקחת זהב וכסף מהמון העם, ובזה שנהנים הצדיקים מהמוני העם שמקבלים מהם זהב וכסף ושאר דברים גשמיים הנצרכים להם, יהיה להמוני עם גם כן עלייה והתרוממות, הגם שאין להם נדבת לב הטהור נדבה רוחנית, רק נדבה גשמית זהב וכסף וכדומה, עם כל זה על ידי שהם מייחדים ומקשרים עצמם לצדיקים שבדור ומהנים אותם במה שיש יכולת בידם, אז גם הם יתקשרו ויתעטפו בנדבת הצדיקים בליבם הטהור שהוא כולו רוחנית, ויתעלו ברום המעלות קודש קדשים ויהיו דבוקים יחד הכנסת ישראל בה' יתברך עם צדיקי הדור, ע"כ דבריו הקדושים. כעניין זה עורר הרה"ק בעל מאור ושמש ע"ה (ויקהל ד"ה קחו): תועלת גדול שיש בהתחברות

מִילְתָּא דְפְלִיָּאָה

עיקר המבוקש בעסק הממון כדי שעל ידי כן יזכה ללמוד חוקי ה'

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתֶם זָהָב וְכֶסֶף וְנִחֻשֶׁת (כה ג). כל אדם מישראל מחויב לעסוק בתורה ככל יכולתו, וגם בשעה שמתפלל לפני ה' שתשרה ברכה במעשי ידיו, תהיה עיקר כוונתו כדי שעל ידי כן תתרחב דעתו ויוכל לעסוק בתורה במנוחה, וכך כתב בספר ארון עדות (ד"ה והנה גם) 'זהב כסף נחשת' בגימטריא 'ברוך אתה הוי"ה למדני חקיך' (תהלים קיט יב), כי עיקר המבוקש בעסק הממון כדי שעל ידי כן יזכה ללמוד חוקי ה', ועל דרך שאמרו (אבות פ"ג מ"ז) אם אין קמח אין תורה, וגם מי שנבצר ממנו להתמיד בעסק התורה ישתדל לתמוך בלומדי תורה ועל ידי זה יהיה לו חלק בתורה, וזהו הרמז 'זהב כסף נחשת' בגימטריא שתי פעמים 'תומך', ובגימטריא ארבע פעמים 'רגל', לרמז שכספו וזהבו יהיו לתמוך בהם לומדי תורה, בבחינת רגלים המעמידים לומדי תורה על מכונם.

התאוה - אל התורה והחזקתה

והנה 'ו'זאת ה'תרומה אשר ת'קחו', ראשי תיבות 'תאוה', וסופי תיבות 'תורה', והוא לרמז שיסיר האדם מקרבו את התאוה לכסף ולזהב, וישים כל תאוותו בעסק התורה הקדושה, וזהו גם הרמז בהמשך הכתוב 'אשר תקחו מאתם' בגימטריא 'כנסיות מדרשות', שישומו תאוותם בעסק התורה וממילא יקחו מכספם ומזהבם לבנין בתי כנסיות ובתי מדרשות, ובזה יתקיים הציווי 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

גם נתינה מועטת חשובה - העיקר שיכוון לבו לשם ה'

לפעמים טוב למעט במעשה כדי להיטיב את הכוונה

והנה ה**טור** כתב (או"ח סי' א): אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו בתחנוניו, כי טוב מעט בכוונה מהרבות בהם שלא בכוונה. ודבריו מוקשים, כי בוודאי המרבה גם הוא כיוון את לבו, כמו שאמר בסמוך 'ובלבד שיכוין לבו לשמים', וכיוון שמלבד כוונת הלב הוסיף גם להרבות במעשים, מדוע הושווה במעלתו עם הממעיט שלא הרבה כמותו. ותיריך ה**ט"ז** (שם סק"ג) כי מה שכתב 'כי טוב מעט בכוונה' וכו', הוא נתינת טעם למה ממעט הוא בתפילה, כי לפעמים ריבוי התפילה היא סיבה שלא יוכל לכוון, ועל זה אמר 'אחד המרבה ואחד הממעיט', והטעם שממעט הוא בשביל שיוכל לכוון כראוי.

הרומז אחד המרבה ואחד הממעיט. שגם המרבה וגם הממעיט נכללים ב'טוב' ושניהם חשובים כאחד בשמים, ובלבד שיכוון ליבו לשמים וכפי שמסיים הכתוב (שם) 'תורת אל תעזובו' כלומר אם תהיה כוונתו לקיום התורה אזי אחד המרבה ואחד הממעיט שקולים.

בכוח כוונת הלב זוכים לברכת ה'

בזה יובן הפסוק (דברים טו י) 'נתון נתן לו וגו' כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' וגו', רמז לכל אדם לתת צדקה לפי כוחו אם רב ואם מעט, ולא ירע לבבו שלא זכה להרבות במתן צדקה יותר מכפי שהיה חפץ, מדוע לא ירע לבבו 'כי בגלל הדבר הזה' בגימטריא שם אהו"ה, שרמזנו בו 'אחד המרבה ואחד הממעיט', ומכאן שם קדוש זה 'ברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך'.

ויקחו לי תרומה (כה ב). פירש רש"י: 'לי לשמי'.

יש לפרש דבריו בדרך רמז, 'לשמי' היינו לשם אהו"ה, הוא השם הגדול שנבראו בו שמים וארץ, והוא ראשי תיבות 'אחד המרבה ואחד הממעיט', לרמזו לכל אדם שלא יתעצב בראותו שאינו יכול להרבות בתרומת ה', כי עיקר הנחת רוח במרום היא לפי כוונת האדם לשם שמים, במתנה מועטת כמו במתנה מרובה, וכמו שאמרו במשנה (מנחות קי). 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים'.

מעתה יתבאר בדרך זו מאמר חז"ל על פסוק זה, שדרשו בו (שמו"ר לג א) 'ויקחו לי תרומה' הדא הוא דכתיב (משלי ד ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם' וגו'. ויש לומר כי תיבת 'טוב' אף היא בגימטריא שם אהו"ה

כאשר האדם כולל עצמו בכלל ישראל יש לו חלק בכל תרי"ג

המצוות שעשו אחרים, וכן העונש, מצד היותם ערבים זה בזה.

מצוות שאינו יכול לקיימם

בפועל יקיימם במחשבה ודיבור

עצה נוספת מצינו בספרים הקדושים שהרי אמרו (קידושין מ). 'מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה', ועל כן במצוות שבידו לקיימם, יקיים המצוה בפועל. אך במצוות שאינם בידו יקיימם ע"י דיבור ומחשבה, כפי הידוע שבכל מצוה ישנם שלושה חלקים 'מעשה דיבור ומחשבה'. ואם אינם בידו ילמד הלכותיהן וישתוקק לקיימם במחשבתו ואז הקב"ה מצרף מחשבתו למעשה כאילו עשה בפועל. מבאר השל"ה הקדוש (הקדמה לתורה שבכתב אור חדש א) שזה הנאמר בפסוק (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבד לעשותו'. שישנם מצוות שאפשר לו לקיים והם הנכללים ב'לעשותו'. והמצוות שאינם בידו לעשותם, קרובים אליך מאוד ע"י שתקיימם 'בפיו ובלבד' היינו לימוד המצווה והלכותיה בפיו, ולדעת סוד המצווה בלבד.

שבהקרבת הקרבנות ודיניהם אשר רבו מצות עשה שבהם, וכן לוי. ובכללות כל ישראל יקיימו כללות עיקרי התורה, לזה אמר 'ועשו' לשון רבים.

אך כאשר כולל עצמו בכלל ישראל יש לו חלק בכל תרי"ג המצוות וממילא מקבלים רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו חיות, וכאשר כתב האור החיים (שם לט לב): כי ה' ציווה תרי"ג מצוות, ומן הנמנע שימצא אדם אחד שישנו בקיום כולם וכו', ומה מציאות יש ליחיד לקיימם להשלים תיקון לרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו אשר יכוונו להם, אלא ודאי שתתקיים התורה במחברת הכללות ויזכו זה מזה. עכ"ל. ומטעם זה אמרו צדיקים שקודם כל מצוה שעושה, יראה לכלול עצמו בכלל ישראל.

זוהי אפוא כוחה של אחדות ואהבת ישראל שנחשב לו כאילו הוא עצמו עשה המצוה בפועל, וכלשון הזהב של העוללות אפרים בהמשך דבריו: ודבר זה ראייה ומופת לאחדות האומה הישראלית, שכולם נחשבו לאיש אחד והם גוי אחד בארץ מצד הנשמות שנגזרו מאל אחד, ולפיכך מקבל כל אחד שכר מן

ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצו ארכו ואמה וחצו רחבו ואמה וחצו קמתו (כה י).

בעל הכלי יקר ע"ה כותב בספרו עוללות אפרים (קפז): התורה באמת גדולה ורחבה היא על האדם, כמו שאמר (תהלים קיט צו) 'רחבה מצותך מאוד', ועל הרוב אי אפשר לאדם אחד שיהיה בידו לקיים את כל מצוות עשה בתורה וכו', הרי לפעמים שתמנע ממנו לאיזה סיבה. על זה אמרו (אבות פ"ב מט"ז) 'לא עליך המלאכה לגמור' כולה, רק אשר תמצא בכחך עשה אתה קצתם ואחרים קצתם, ובזה תתקיים התורה כולה על ידך ועל יד זולתך.

וכך גם כתב האור החיים הקדוש (שמות כה י) לבאר מדוע דווקא בארון שינה לשונו ואמר לשון רבים כאמרו 'ועשו ארון', וביאר: אולי שרמז שאין גופה של תורה יכול להתקיים אלא בכללות כל ישראל ואין מציאות בעולם יכול עשות כל עיקרי התורה, וזה לך האות, אם הוא כהן הרי זה אינו מקיים נתינת כ"ד מתנות כהונה ופדיון בכור וכו', ואם הוא ישראל הרי אינו יכול לקיים מצות עשה

שלימות מחשבת המצוה - שער ופתח לקיומה

ושמים'. ואינו מובן, וכי יש חלילה שינוי אצל הקב"ה, שבתחילה חשב כך ואחר כך התחלפה מחשבתו.

אולם, כותב על כך **השפת אמת** (וארא תרל"ו ד"ה וידבר): ולהבין דבריהם ז"ל, כי חס ושלום שמחשבת ה' יתברך לא נתקיימה. אכן פירוש דבריהם, כי מעשה בראשית בפועל אי אפשר להתקיים במדת הדין, פירוש, שיתנהגו כל הברואים ממש במשפט ה' יתברך. אך נתקיימה מחשבתו בבני ישראל אשר הם עלו במחשבה לפניו (ב"ר א ד, זוהר בראשית כד.). ואנחנו בני ישראל צריכין בוודאי לקיים הכל על פי התורה. ואם אמנם גם זה אי אפשר לקיים בפועל כמאמר (קהלת ז כ) 'אין צדיק בארץ כו' ולא יחסא' כי החסרון דבוק ומוכרח כמעט במעשה. עם כל זה במחשבה צריך להיות מוכן כל איש ישראל למסור נפשו וכל מעשיו לשמים. וזה שנאמר 'עלו במחשבה', פירוש, בעולם המחשבה אי אפשר לצאת מהדין כמלא נימא, עכ"ל.

גדולת המחשבה אצל בני ישראל

כיון שעלו ישראל במחשבה לפיכך מובן מה גדול כוח המחשבה של כל יהודי, כפי שפירש **באמרי נועם** (בלק אות י"ז) ש'עלו במחשבה' לשון מעלה, כי יש לישראל מעלה מיוחדת בענין המחשבה, שמחשבה טובה שלהם מצטרפת למעשה (קידושין מ.). מה שאין כן אומות העולם שאין מחשבה טובה שלהם מצטרפת למעשה. וכמו **שאמר הבעל שם טוב ע"ה** שדווקא ישראל שנבראו מעולם המחשבה, יש בכוח מחשבתם לפעול גם במחשבה, ועל כן מקבלים שכר אף על המחשבה בלבד. ויתכן לבאר עוד בזה, שעם ישראל דומים לבוראם, וכשם שעלה במחשבת הקב"ה לברוא העולם במידת הדין, ונחשבת מחשבתו כאילו נעשית, שכן אין הבדל אצל הקב"ה בין מחשבה לדיבור ומעשה שהכל אחד אצלו, כן גם בני ישראל שעלו במחשבה - שלפיכך ההנהגה עימם במידת הדין עכ"פ במחשבה, אף מחשבתם נחשבת כמעשה ומקבלים עליה שכר.

אחר ראותנו מעלת המחשבה של יהודי, נבין שלכן צריכים ישראל להשתוקק לקיים מצוות ה' בשלימות אף במעשה, ואף שהמעשה כמעט ואינו יכול להיעשות בשלימות, ע"י התשוקה של כל יהודי לקיים מצוות ה', מחשב לו הקב"ה כאילו עשה המעשה בפועל.

לעשותה, אף כי במעשה בפועל לא היה יכול לעשותה, עם כל זה רק ע"י ההכנה בדעת לעשותה ע"י זה נגמרה המנורה מעצמה. וזה **וראה ועשה** שע"י ראיית הדעת והסתכלות הלב בתורה שמייגע האדם עצמו להיות מוכן לקיים המצוות כראוי, אף כי כשבא לידי מעשה בפועל אינו יכול לעשותו, עומדת לו ההבטחה שיהיה נעשה מעצמו וכנאמר (תהלים נז ג) 'אלל גומר עלי'.

בכל המצוות המבוקש מהאדם שהרצון יהיה בשלימות

וללמד על הכלל כולו יצא, ללמדנו מהי הדרך לעשיית מצוות ה', הלא ישנם מצוות שאין בכח אדם לעשותם, כדברי **השפת אמת** (תרל"א ד"ה נתקשה): וכן בכל מעשה תר"ג מצוות אין בכוח האדם להוציאם אל הפועל, כי כל המצוות הם רצונו יתברך והם למעלה מהשגת האדם, אמנם על ידי שמשתוקק האדם לקיים מצוות ה' למעלה מיכולתו, יש בכוח התשוקה והרצון להמשיך עליו סיוע מן השמים, ומעשה המצוה נשלם כאילו מאליו, ע"כ דברי קדשו.

הרי כל אדם מחויב לקיים את המצוות כולם כדי להחיות את רמ"ח איבריו וש"ס"ה גידיו שכל חיותם מרמ"ח מצוות עשה וש"ס"ה מצוות לא תעשה, ולא זו בלבד אלא גם מחויב בכל מצוה לעשותה בשלימות דהיינו 'מחשבה דיבור ומעשה', אם כך, הכיצד יוכל לעשות זאת. אלא כאשר אדם רוצה בכל ליבו לקיים את המצוה, זוכה שכפי שהוא קיים המצוה בחלקה הראשון שהוא המחשבה, כך יוכל להם לשאר חלקי המצוה - הדיבור והמעשה, שאף הם יושלמו כרצונו.

המחשבה צריכה להיות בשלימות

כפי מידת הדין

בדברים אלו מבאר **השפת אמת** מה שכתב רש"י הקדוש (בראשית א א) שהביא את דברי חז"ל, מדוע נאמר 'ברא אלקים' ולא נאמר 'ברא ה''. בתחילה עלה במחשבה לבראותו במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת רחמים ושתפה למידת הדין, היינו דכתיב (שם ב ד) 'ביום עשות ה' אלהים ארץ

וְרָאָה וַעֲשֶׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אִתָּה מְרָאָה בְּהָרַר (כה מ). כתב רש"י על כך: ראה כאן בהר תבנית שאני מראה אותך, מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא מנורה של אש.

וקשה, שהרי בסופו של דבר לא נעשה הדבר ע"י משה רבינו ע"ה, וכפי שכותב רש"י לעיל (פסוק לא): 'תיעשה המנורה' מאליה, לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה, לכך לא נכתב 'תעשה'. אם כן לשם מה הראה הקב"ה למשה מנורה של אש, הרי גלוי וידוע לפניו שלבסוף יצטרך להשליך לאור ותיעשה המנורה מאליה.

רק כשראה משה מעשה המנורה והשתוקק לקיים המצוה - נגמרה המצוה מאליה

בביאור שאלה זו כתב **השפת אמת ע"ה** יסוד גדול לחפצים להידבק באלקים חיים - שהרי לזאת זיכה אותנו ברמ"ח מצוות עשה וש"ס"ה מצוות לא תעשה, שהם נגד רמ"ח אברים וש"ס"ה גידים, ובשל כך מביאים את האדם לדביקות בבורא עולם בתכלית הדביקות - ואלו הם תורף דברי **השפת אמת** (תרל"ז ד"ה בפסוק וראה): כי בוודאי לא נעשית המנורה כולה מאליה, מאחר שכל מטרת המשכן הייתה שבני ישראל הם שיעשו את עבודתו, אם כן יחסר בעבודת המשכן מלאכת עשיית המנורה אם לא תיעשה ע"י בני ישראל. רק שמבני ישראל נדרש הרצון, וכאשר הרצון בשלימות יכולה המנורה להיעשות מאליה, כי חלק המחשבה במלאכה נעשה ע"י בני ישראל. ובלשון קדשו: כי ע"י רצון האדם בלב ונפש באמת נגמר השאר, מה שאינו יכול לעשות נעשה מעצמו.

לפיכך הראה הקב"ה למשה מנורה של אש כדי שיוכל להתבונן בדעתו כיצד צריכה המנורה להיעשות ובאיזו כוונה ייעשה רצונו יתברך, ושוב כאשר השקיע והוגיע את מוחו גמר הקב"ה מלאכת עשייתה, ובכך הוכיח כי רצונו לעשות רצונו יתברך אך מאחר והייתה המלאכה למעלה מכח אדם, לפיכך נעשתה המנורה מאליה, וכדברי רש"י 'השלך לאור והיא נעשית מאליה'.

זה שאמר הכתוב **וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר** כי ע"י שהראהו והשיג משה רבינו ע"ה בדעתו והיה מוכן

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לצטט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים עיצוב ועימוד: שוקי קנר

